

วรรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์. ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย. วารสาร
เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560
ISBN : 1686-5731

[หน้าแรก](#) [เกี่ยวกับ TCI](#) » [ฐานข้อมูล TCI](#) » [ต่า TJIF](#) [การประเมิน/อ่อนน้อม](#) » [งานวิจัยของ TCI](#) » [เอกสารคุณภาพวารสาร](#) » [กระบวนการสนับสนุน](#) [FAQ](#)

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

โปรดระบุหมายเลข ISSN หรือชื่อของวารสารที่ต้องการทราบผลประเมิน :

ลำดับ	ชื่อวารสาร	ISSN	เจ้าของ	จัดอยู่ในวารสาร กลุ่มที่	สาขาวิชา
1	เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์	1686-5731	คณะ เศรษฐศาสตร์, คณะบัญชีและ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย รังสิต	1	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

[Back to top](#)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย Economic Impacts from Thailand's Special Economic Zones

วรรณพงษ์ คุรุคงวนิจ

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โทร. 02-310-8000 E-mail: wannaphongd@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมสิทธิประโยชน์จากการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษและนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทย เพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนสาขาวิชาการผลิต และเพื่อเสนอแนะนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมให้กับรัฐบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารและการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยค่าตัวที่ว่องตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของไทย

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นนโยบายที่ยังไม่มีความแน่ชัดในเรื่องของโครงสร้าง ระยะเวลา และการบริหารจัดการ รวมถึงสิทธิประโยชน์และมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนในแต่ละพื้นที่ สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะไทยยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในด้านสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน พบว่า สิทธิประโยชน์ที่ให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนต่างชาติ ทำให้ยังไม่สามารถดึงดูดนักลงทุนได้มากนัก นอกจากนั้น ยังพบปัญหาเรื่องค่าเช่าที่ดินที่มีราคาสูงขึ้นตั้งแต่ประมาณพื้นที่ที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเนื่องจากราคาน้ำที่ดินถือเป็นต้นทุนหลักในการดำเนินธุรกิจ

สำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจในการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ขั้นสุดท้าย พบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าตัวที่มาจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของกิจการที่ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษคือ 2.6031 โดยพบว่าสาขาวิชาการผลิตที่ส่งผลดีที่สุดต่อเศรษฐกิจโดยรวมมากที่สุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย 1) เครื่องจักรกล 2) พลิตภัณฑ์จากโลหะ 3) โลหะ 4) การก่อสร้าง และ 5) สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น เครื่องหนัง และเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายแล้ว นั้น พบว่า นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจไทยในภาพรวมได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก มีการสนับสนุนทั้งใน 5 สาขาที่ส่งผลหลักต่อระบบเศรษฐกิจ

สำหรับนโยบายในอนาคต ภาครัฐควรตระหนักถึงความแตกต่างกันของการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละพื้นที่ อันเนื่องมาจากมีกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อปริมาณการผลิต ตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจระดับจังหวัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนั้น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านที่รับผิดชอบเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนต่างชาติ

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต

Abstract

The purposes of this study are to figure out and collect the advantages and benefits borne by investors from a formation and investment in Thailand's Special Economic Zones (SEZs) and the general investment policies, to assess the competitiveness among Thai current industries and also analyze the possibility to do business in the specific potential sectors, to analyze Thailand's services sector using value chain analysis, to investigate economic impact from exogenous macroeconomic shocks in some specific sectors, and to suggest government the proper policies towards SEZs aimed at encouraging economic development.

The results suggest that SEZs policy is still inconsistent in terms of structure and administration. Also, investment benefits, timeframe and measures for boosting investment in each area are still unclear. The main reason is that Thailand has no experience in forming SEZs. Regarding the investment advantages, it is found that the currently offered privileges are not correspondent to the demand for the foreign investors which makes this policy unable to attract them. Additionally, one of the prominent problem is about the price of land which has been increased dramatically since there is an announcement of SEZs. This problem should be solved as soon as possible because its price is considered to be the main cost for business.

For economic impact from an increase in final demand, it is found that an average of Input-Output multiplier among the subsidized sectors from SEZs is 2.6031. The five highest-multiplier sectors include machinery, fabricated metal products, basic metal, construction, and other manufacturing products, for example, leather products and furniture. SEZs policy is able to definitely boost Thai economy because all five sectors are well promoted.

For policy recommendation, government should take the difference among the volume of investment in each SEZs due to the different targeted industries and business environment into account. This factor affects production, labor market, and provincial development inevitably. Moreover, there should be an establishment of specific organization responsible for all activities regarding SEZs throughout Thailand in order to reduce the red tape and help facilitate the prospective foreign investors.

Keywords: Special Economic Zones, Economic Impact, Input-Output Table

บทนำ

เศรษฐกิจของไทยมีการพึ่งพาการส่งออกสูง หรือเรียกได้ว่าเป็นประเทศที่ใช้การส่งออกเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโต (Export-led growth country) แต่อย่างไรก็ตาม ความประาะบงของนโยบายดังกล่าวคือ ความไม่แน่นอนในเรื่องของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะเศรษฐกิจมีการพึ่งพาสถานะการทำงานของเศรษฐกิจจากต่างประเทศ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากการที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคู่ค้าหลักด้านการส่งออกของไทยอย่างสหราชอาณาจักร อเมริกา จีน รวมถึงสหภาพยุโรป ประกอบการณ์ดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการนำเข้าสินค้าไทย เพราะผู้นำรัฐสหราชอาณาจักรในประเทศไทยเหล่านี้ย่อมลดการซื้อสินค้านำเข้าและหันมาบริโภคสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในชาติตัวเองหรือจากชาติอื่นที่มีราคาถูกกว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา จึงไม่ได้เป็นผลมาจากการขยายตัวทางด้านการผลิต ซึ่งเชื่อมโยงไปยังคุณภาพชีวิตของแรงงาน หากแต่เป็นการขยายตัวของผลกระทบทางการค้าระหว่างประเทศ ใช้จ่ายภาครัฐ สังเกตได้จากการที่รัฐเร่งเบิกจ่ายในปลายปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 ขณะที่ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่นที่ขึ้นกับเกี่ยวกับครัวเรือนและธุรกิจอย่างการใช้จ่ายครัวเรือนกับการส่งออกสินค้าและบริการนั้น ขยายตัวเพียงร้อยละ 1.9 และ 1.3 โดยการลงทุนภาคเอกชนหดตัวร้อยละ 2.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำงานของระบบเศรษฐกิจในช่วง 9 เดือนแรกนั้นมีรัฐบาลเป็นตัวขับเคลื่อน แทนที่จะเป็นภาคเอกชนที่เป็นหัวใจหลักของความกินดือญคือของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

ในแง่ของการคำราหว่าประเทศไทยนับว่ามีบทบาทสำคัญในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) หรืออาเซียนเป็นอย่างมาก โดยสมาคมดังกล่าวได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 โดยมีสมาชิกร่วมก่อตั้ง 5 ประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย พลีปินส์ สิงคโปร์ และไทย หลังจากนั้น บруไน เวียดนาม พม่า และกัมพูชา ได้

เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน และผู้นำแต่ละประเทศได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้นภายในปี พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งภายในกลุ่มประเทศสมาชิก สร้างโอกาสและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมถึงเพิ่มอำนาจการต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ โดยประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ซึ่งทั้ง 3 เสาหลักเกี่ยวข้องกับประชากรกว่า 600 ล้านคนในภูมิภาค

สำหรับประเด็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการรวมตัวของชาติในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน รวมถึงการมีอำนาจต่อรองต่างๆ กับประเทศคู่ค้าหรือประเทศอื่นๆ ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่มให้เพิ่มมากขึ้น มีการลดอุปสรรคทางการค้า (Trade Barrier) ที่เป็นภาษีศุลกากร (Tariff) และไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-tariff Barrier: NTB) ภายใต้การผลักดันแนวความคิดนี้ เพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายนี้หลายประการ เช่น ค่าแรง คุณภาพสินค้า และแรงงาน เป็นต้น โดยแรงงานนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของการผลักดันให้มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในทุกประเทศสมาชิก

อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันมีแนวโน้มเกี่ยวโยงกันมากขึ้น (International Economic Interdependence) โดยนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการค้าระหว่างกันมีอยู่ด้วยกันหลายนโยบาย เช่น การจัดทำความตกลงการค้าเสรี การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และการแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนให้อ่อนค่าลง อย่างไรก็ตาม การค้าระหว่างประเทศสามารถขยายตัวได้จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในลักษณะที่ว่าบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนเปิดกิจการหรือโรงงานในไทย ใช้ไทยเป็นฐานการผลิต มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และส่งออกสินค้า ซึ่งนโยบายด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของไทยในปัจจุบันคือ การจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ซึ่งพยายามกระตุ้นการลงทุนจากห้องนักลงทุนชาวไทยและนักลงทุนต่างชาติในการเฉพาะอย่าง การจัดตั้งนี้อาจถือเป็นนโยบายเชิงปฏิบัติการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน การจัดสรรงรัฐบาล กระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ยังถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก (Aggarwal, 2007; Ge, 1999; Zeng, 2015) ความสำเร็จของจีนของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนำไปสู่การขยายตัวของนโยบายดังกล่าวไปยังหลายประเทศ เช่น เม็กซิโก และอินเดีย เป็นต้น (Bontempi &

Prodi, 2009; Ge, 1999; Gleason, Lee, & Mathur, 2002) สำหรับไทย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงมีอำนาจในการกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน แต่ตั้งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการทำงาน และการออกระเบียบ ประกาศ คำสั่งเพื่อสนับสนุนการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ, 2557) อย่างไรก็ตาม แม้การประสบความสำเร็จของหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออก เช่น จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลีใต้ และจีนตัน ได้ช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพิเศษ แต่พบว่าไม่ใช่ทุกเขตเศรษฐกิจพิเศษจะประสบความสำเร็จเสมอไป ดังเช่นกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษในทวีปแอฟริกาใต้ สาธารณรัฐประชาธิรัฐที่เริ่มการจัดตั้งเมื่อช่วงศตวรรษที่ 1970 แต่พบว่าการลงทุนและการซื้อขายมีการเจริญเติบโตที่น้อยเมื่อเทียบกับทวีปอื่นๆ สาเหตุหลักอันเนื่องมาจากการขาดลักษณะที่ดีการทำธุรกิจ (Farole, 2011; Zeng, 2015)

สำหรับวัตถุประสงค์หลักของเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือเพื่อดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ อันเป็นการช่วยเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเสี่ยงสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถแบ่งออกเป็นระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สำหรับระยะที่ 1 ประกอบด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษใน 5 จังหวัดประกอบด้วย ตาก แม่สาย ยะลา ยะไข่ สงขลา และตราด (คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ, 2558ก) ขณะที่ระยะที่ 2 ประกอบด้วย เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส ทั้งนี้จะเห็นว่าพื้นที่ทั้ง 10 จังหวัดเป็นพื้นที่ขยายด้านบนแนวระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridors) ซึ่งทำให้ผู้ประกอบกิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถเข้าถึงตลาดปัจจัยการผลิตทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับกลยุทธ์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ 1) สร้างพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ โดยเน้นบริเวณชายแดน โดยใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน 2) สนับสนุน SMEs ของไทยและการลงทุนต่อเนื่องในประเทศไทยเพื่อนบ้าน และ 3) จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน มีการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและการลักลอบสินค้าเกษตรจากประเทศไทยเพื่อนบ้าน (คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ, 2558ก; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

ในประเด็นสิทธิประโยชน์ ประกอบด้วย 2 กรณี คือ 1) กรณีเป็นกิจการทั่วไปที่ได้รับการสนับสนุนจาก BOI และ 2) กรณีเป็นกิจการเป้าหมายที่ กนพ. กำหนด โดยมี 2 ประเด็นที่สิทธิพิเศษในกรณีที่ 2 ที่มากกว่ากรณีที่ 1 คือ การยกเว้นภาษีเงินได้ต้นทุนคลุมเป็นเวลา 8 ปี และลดหย่อนภาษีเงินได้ นิติบุคคลร้อยละ 50 เพิ่มเติมอีก 5 ปี ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์อื่น เช่น สามารถหักค่าไฟฟ้า ค่าประปา ใน การคำนวณภาษีได้ 2 เท่า เป็นระยะเวลา 10 ปี และการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร เป็นต้น โดย

กิจกรรมตามกรณีที่ 2 ที่ กนพ. สนับสนุนมีทั้งหมด 13 กิจการ ประกอบด้วย 1) อุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง 2) เซรามิกส์ 3) อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง 4) อุตสาหกรรมผลิตเครื่องเรือน 5) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ 6) การผลิตเครื่องมือแพทย์ 7) อุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน 8) อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 9) การผลิตพลาสติก 10) การผลิตยา 11) กิจการโลจิสติกส์ 12) นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม และ 13) กิจการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว สำหรับกิจการเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ (ระยะที่ 1) พบว่า ตากและสะแก้ว เป็นพื้นที่ที่มีการคาดการว่าจะมีกิจการที่ได้รับการสนับสนุนตามกรณีที่ 2 มาที่สุด ทั้งนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) ได้มีการออกนโยบายส่งเสริมการลงทุน 7 ปี (พ.ศ. 2558-2564) เช่นกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะการให้สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริม กิจการจากการให้สิทธิประโยชน์แบบตามเขตพื้นที่ (เขต 1-2-3) โดยเขต 3 เป็นเขตที่ได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด มาเป็นการให้สิทธิและประโยชน์ 2 ประเภท ได้แก่ 1) สิทธิและประโยชน์ตาม ประเภทกิจการ (Activity-based incentives) แบ่งเป็น กลุ่ม A (A1 อุตสาหกรรมฐานความรู้ เช่น R&D ขณะที่ A2 เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง การผลิตซับซ้อน) และ B และ 2) สิทธิและประโยชน์ เพิ่มเติมตามมูลค่าของโครงการ (Merit-based incentives) เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม หากมีการลงทุน/ค่าใช้จ่ายรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของยอดขายรวมใน 3 ปีแรก เป็นต้น (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2557) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแผนของ BOI ทำให้มีบางประเภท กิจการที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจาก BOI อีกต่อไป เช่น กิจการปั๊กป้า กิจการถุงแร่ กิจการผลิต กระดาษทราย เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีประเด็นในเรื่องของพื้นที่ที่ BOI ไม่ได้สนับสนุนตามพื้นที่อีก ต่อไป ทั้งนี้ เมื่อนำ BOI แผนเก่ามาจัดกลุ่มกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อวิเคราะห์รายพื้นที่ ทำให้ได้ดัง ตาราง 1.1

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนฉบับเก่า

		เขตเศรษฐกิจพิเศษ			รวม
		ระยะ 1	ระยะ 2	พื้นที่นอก SEZ	
แผน BOI เก่า	เขต 1	-	-	กรุงเทพฯ นครปฐม นานาธนบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร	6 จังหวัด
	เขต 2	-	กาญจนบุรี	ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก อุบลราชธานี กำแพงเพชร ราชบุรี สมุทรสงคราม สระภูเขียว สุพรรณบุรี อ่างทอง	12 จังหวัด
	เขต 3.1	ต า ก ต ร า ค มุกดาหาร สาระแก้ว สงขลา	เชียงราย	กระบี่ กำแพงเพชร ขอนแก่น จันทบุรี ชัยนาท ชุมพร เชียงใหม่ ตรัง นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ประจำวันศรีบ้านช่อง ปราจีนบุรี พังงา พัทลุง พิจิตร พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ระนอง ลพบุรี ลำปาง ลำพูน เดย์ สิงห์บุรี สุโขทัย สุราษฎร์ธานี อุตรดิตถ์ อุทัยธานี	36 จังหวัด
	เขต 3.2	นราธิวาส หนองคาย นครพนม	นราธิวาส หนองคาย นครพนม	ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ปัตตานี พะเยา แพร่ มหาสารคาม ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สตูล สุรินทร์ หนองบัวลำภู ชัยภูมิ อุบลราชธานี อุดรธานี และอํามانางเชิงสะ	22 จังหวัด
				66 จังหวัด (67 รวมบึงภาค)	76 จังหวัด (77 จังหวัด รวมบึงภาค)
รวม		5 จังหวัด	5 จังหวัด		

ที่มา: คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (2558ก)

จากตาราง 1.1 จะเห็นว่านโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีการกระจุกตัวอยู่ในโซนที่ 3.1 และ 3.2 ของแผน BOI ฉบับเก่า ซึ่งทำให้ทั้ง 10 จังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษยังคงได้รับการส่งเสริมจากการรัฐบาล อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงแผนของ BOI จากการให้สิทธิประโยชน์ตามพื้นที่ เป็นตามกิจกรรมการผลิต ทำให้มีพื้นที่อีกกว่า 49 จังหวัดที่จะไม่ได้รับการสนับสนุนอีกต่อไป ซึ่งอาจ ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมหรือโรงงานไปยัง พื้นที่ใหม่ที่ได้รับการสนับสนุน

นอกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษจากรัฐบาลและนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว ในปัจจุบันยังมีนโยบายที่เรียกว่าคลัสเตอร์ (Cluster) ของมา โดยคลัสเตอร์คือการรวมกลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินกิจกรรมอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยมีความร่วมมือ เกื้อหนุน เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) โดยได้มีนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ของมา (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558) โดยมีเป้าหมาย 2 ระยะ ประกอบด้วย 1) ชูปี翘ร์คลัสเตอร์ (Super cluster) ซึ่งเป็นคลัสเตอร์สำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น ยานยนต์และชีวภาพ ส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม และศูนย์กลางการบริการสุขภาพ เป็นต้น และ 2) คลัสเตอร์เป้าหมายอื่น เช่น เกษตรแปรรูป และสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น โดย

หลักการของคลัสเตอร์ยังคงเป็นเรื่องของการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและไม่ใช้ภาษี (Tax and non-tax benefit) เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้ติดบุคคล 8 ปี และลดหย่อนเพิ่มเติมอีกร้อยละ 50 ใน 5 ปีถัดไป และการอนุญาตให้ต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นว่าในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายเชิงรุกที่ให้ความสำคัญแก่การผลิตและการบริการเป็นอย่างมาก

งานวิจัยชิ้นนี้จึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพที่แท้จริงของสินค้าและบริการของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน (เขตเศรษฐกิจพิเศษและแผนส่งเสริมการลงทุน) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าไทยมีศักยภาพที่จะใช้ประโยชน์และรองรับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมสิทธิประโยชน์จากการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนที่เกิดจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษและนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทย
2. เพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการสนับสนุนสาขาวิชาการผลิตจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษและนโยบายส่งเสริมการลงทุน
3. เพื่อเสนอแนะนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัยหลักของงานวิจัยนี้คือ การวิจัยแบบผสม (Mixed method) โดยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาต่อยอดด้วยผลการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยทำการศึกษาและรวบรวมสิทธิประโยชน์ทางด้านการค้าและการลงทุนที่เกิดจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษและนโยบายส่งเสริมการลงทุน

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative research) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ (Economic impact) ทั้งผลกระทบทางตรง (Direct effect) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect effect) และผลกระทบซึ้งกัน (Induced effect) โดยใช้ค่าที่วิจัยจากการปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Multipliers of Input-Output Matrix)

การผลิตหนึ่งจะใช้ปัจจัยการผลิตจากหลายภาคการผลิต ทำให้สามารถเปลี่ยนเป็นฟังก์ชันการผลิตได้ดังนี้

$$X_j = f(Z_{1j}, Z_{2j}, \dots, Z_{nj}, v_j, m_j)$$

ในกรณีการผลิตทั้งระบบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$X_1 = Z_{11} + \dots + Z_{1j} + \dots + Z_{1n} + f_1$$

$$X_2 = Z_{21} + \dots + Z_{2j} + \dots + Z_{2n} + f_2$$

$$X_n = Z_{n1} + \dots + Z_{nj} + \dots + Z_{nn} + f_n$$

จาก

$$a_{ij} = \frac{Z_{ij}}{X_j}$$

$$a_{ij}x_{ij} = Z_{ij}$$

แทน Z_{ij} ลงไว้ในฟังก์ชันการผลิต จะได้ว่า

$$x_1 = a_{11}x_1 + \dots + a_{1i}x_i + \dots + a_{1n}x_n + f_1$$

$$x_i = a_{i1}x_1 + \dots + a_{ii}x_i + \dots + a_{in}x_n + f_i$$

$$x_n = a_{n1}x_1 + \dots + a_{ni}x_i + \dots + a_{nn}x_n + f_n$$

สมการดังกล่าวแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาคการผลิตในระบบเศรษฐกิจที่มีสาขาวิชาการผลิตทั้งหมด n สาขา เป็นการพิจารณาการเพิ่งพา沃ตถูกดึงจากภาคการผลิตอื่น จากราแรงปัจจัยและผลผลิต การบริโภคขั้นสุดท้ายหรืออุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final demand) เป็นปัจจัยจากภายนอก (Exogenous demand, Exogenous force) ดังนั้น เราจึงจัดรูปใหม่ ดังนี้

$$f_1 = x_1 - a_{11}x_1 - \dots - a_{1i}x_i - \dots - a_{1n}x_n$$

$$f_i = x_i - a_{i1}x_1 - \dots - a_{ii}x_i - \dots - a_{in}x_n$$

$$f_n = x_n - a_{n1}x_1 - \dots - a_{ni}x_i - \dots - a_{nn}x_n$$

จัดรูปสมการใหม่ได้ดังนี้

$$f_1 = (1 - a_{11})x_1 - \dots - a_{1i}x_i - \dots - a_{1n}x_n$$

$$f_i = -a_{i1}x_1 - \dots + (1 - a_{ii}x_i) - \dots - a_{in}x_n$$

$$f_n = -a_{n1}x_1 - \dots - a_{ni}x_i - \dots + (1 - a_{nn}x_n)$$

จากสมการข้างต้น สามารถใช้เมทริกซ์เข้ามาอธิบายได้ โดยให้ I คือ $N \times N$ Identity Matrix และ $(I - A)$ คือ Identity Matrix ที่ในแต่ละ Diagonal ถูกลบด้วยค่าของ A และสามารถอ่านว่ามีค่าเป็นศูนย์ดังนี้

$$I = \begin{bmatrix} 1 & \dots & 0 \\ \vdots & 1 & \vdots \\ 0 & \dots & 1 \end{bmatrix} \text{ และ } (I - A) = \begin{bmatrix} (1 - a_{11}) & -a_{1i} & -a_{1n} \\ -a_{i1} & (1 - a_{ii}) & -a_{in} \\ -a_{n1} & -a_{ni} & (1 - a_{nn}) \end{bmatrix}$$

โดย A คือ Technical Coefficient เราสามารถพิจารณาความสัมพันธ์ได้ในรูปของเมทริกซ์ดังนี้

$$X = AX + f$$

$$X - AX = f$$

$$(I - A)X = f$$

$$X = (I - A)^{-1}f$$

โดยที่ $(I - A)^{-1}$ คือเมทริกซ์ของค่าตัวทวี (Multiplier matrix) ซึ่งแสดงความต้องการผลผลิตต่อหน่วยที่เกิดมาจากการอุปสงค์ขั้นสุดท้าย กล่าวคือ สามารถระบุได้ถึงจำนวนสินค้าและบริการที่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเพื่อรับรับกับอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ค่าตัวทวีดังกล่าวจะลดลงให้เหลือถึงความจริงที่ว่าขนาดของผลกระทบทั้งหมด (Total effect) ที่เกิดกับระบบเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับผลกระทบต่อสาขาวิชาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Ciaschini, 1988; Jordan & Polenske, 1988; Miller & Blair, 2009)

โดยทำการศึกษาตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ขนาด 26×26 ปี 2548 และ 2553 ซึ่งประกอบด้วย 26 สาขาวิชาการผลิต ดังนี้ สาขา 001 ชัณฑี สาขา 002 ปศุสัตว์ สาขา 003 ป่า สาขา 004 ประมง สาขา 005 เมือง สาขา 006 อาหารแปรรูป สาขา 007 เครื่องดื่มและยาสูบ สาขา 008 อุตสาหกรรมสิ่งทอ สาขา 009 กระดาษและสิ่งพิมพ์ สาขา 010 เคมีภัณฑ์ สาขา 011 ปิโตรเลียม สาขา 012 ยางและพลาสติก สาขา 013 ผลิตภัณฑ์โลหะ สาขา 014 เหล็ก สาขา 015 ผลิตภัณฑ์โลหะ สาขา 016 เครื่องจักร สาขา 017 อุตสาหกรรมอื่นๆ สาขา 018 ไฟฟ้าและประปา สาขา 019 การก่อสร้าง สาขา 020 การค้า สาขา 021 ร้านอาหารและโรงแรม สาขา 022 การขนส่งและติดต่อสื่อสาร สาขา 023 การธนาคาร และประกันภัย สาขา 024 อสังหาริมทรัพย์ สาขา 025 การบริการอื่นๆ และสาขา 026 สาขาวิชาน่า

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จะเป็นการสรุปนโยบายในอนาคตที่มีความสำคัญในเชิงกลยุทธ์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยหลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการวิจัย

กฎหมายการจัดตั้ง

สำหรับกฎหมายที่สำคัญที่อื้อต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่ 1/2558 และ 2/2558 มีรายละเอียดดังนี้

1. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 ตามประกาศ กนพ. ที่ 1/2558

1.1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ประกอบด้วย 14 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอแม่สอด (8 ตำบล ได้แก่ แม่สอด แม่ตาว ท่าสายลวด พระธาตุพานแดง แม่กากยา แม่ปะ แม่กุ และมหาวัน)

- อำเภอพบพระ (3 ตำบล ได้แก่ พบพระ ช่องแคบ และวาเล่ย์)
- อำเภอแม่รำมาด (3 ตำบล ได้แก่ แม่จะเรา แม่รำมาด และยะเนี้ย)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี ประเทศเมียนมา

1.2 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร ประกอบด้วย 11 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอเมืองมุกดาหาร (5 ตำบล ได้แก่ ศรีบูรณ์เรือง มุกดาหาร บางทรายใหญ่ คำอาษา และนาสีนวน)

- อำเภอหัวน้อย (4 ตำบล ได้แก่ บางทรายน้อย ชุมโนด หัวน้อย และบ่งขาม)
- อำเภอตอนต้าล (2 ตำบล ได้แก่ โพธิ์ไทร และตอนต้าล)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เชียงใหม่ ประเทศไทย

1.3 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสารภี ประกอบด้วย 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ ได้แก่

- อำเภออรัญประเทศ (3 ตำบล ได้แก่ บ้านด่าน ป่าไร่ และท่าข้าม)
- อำเภอวัฒนานคร (1 ตำบล ได้แก่ ผักչะ)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โวเนียง ประเทศกัมพูชา

1.4 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ประกอบด้วย 3 ตำบล ใน 1 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอคลองใหญ่ (3 ตำบล ได้แก่ คลองใหญ่ หาดเล็ก และไม้รุด)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง ประเทศกัมพูชา

1.5 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 ตำบล ใน 1 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอสะเดา (3 ตำบล ได้แก่ สะเดา สำนักงาน สำนักแต่ตัว และป่าดังเบซาร์)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ ประเทศไทยมาเลเซีย

2. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ตามประกาศ กนพ. ที่ 2/2558

2.1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 21 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอเชียงของ (7 ตำบล ได้แก่ ครรช บุญเรือง ริมโขง เวียง ศรีดอนชัย สถาน และหัวซื้อ)

- อำเภอเชียงแสน (6 ตำบล ได้แก่ บ้านแซว ป่าสัก แม่เงิน โขนก เวียง และศรีดอนมูล)
- อำเภอแม่สาย (8 ตำบล ได้แก่ เกาะช้าง บ้านด้วย โป่งงาม โป่งพา แม่สาย เวียงพางคำ ศรีชุมเมือง และหัวย์ไคร้)
- ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษห้วยทราย ประเทศไทย

- 2.2 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ได้แก่
- อำเภอเมืองหนองคาย (12 ตำบล ได้แก่ ค่ายบกหวาน ในเมือง บ้านเดือ พระธาตุบังพวน โพธิ์ชัย โนนสว่าง มีชัย เวียงคุก สีกาย หนองกอกมกแกะ หาดคำ และหินโงน)
 - อำเภอสาระไคร (1 ตำบล ได้แก่ สาระไคร)
 - ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษเวียงจันทน์-โนนหงส์ และเขตพัฒนาไชยสถาน ประเทศไทย
- 2.3 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ได้แก่
- อำเภอเมืองนครพนม (10 ตำบล ได้แก่ กุดรุด ท่าช้อ นาทราย นาราชคaway ในเมือง บ้านผึ้ง โพธิ์ตาก หนองญาติ หนองแสง และอาจสามารถ)
 - อำเภอท่าอุเทน (3 ตำบล ได้แก่ โนนคาด รามาช และเวินพระบาท)
 - ตั้งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจพิเศษท่าแขก และเขตเศรษฐกิจจำเพาะภูเขียว ประเทศไทย

- 2.4 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 2 ตำบล ใน 1 อำเภอ ได้แก่
- อำเภอเมืองกาญจนบุรี (2 ตำบล ได้แก่ แก่งเตี้ยน และบ้านเก่า)
 - ตั้งอยู่ใกล้เมืองทวาย ประเทศไทยเมียนมา

- 2.5 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส ประกอบด้วย 5 ตำบล ใน 5 อำเภอ ได้แก่
- อำเภอเมืองนราธิวาส (1 ตำบล ได้แก่ โคกเคียน)
 - อำเภอตากใบ (1 ตำบล ได้แก่ เจ๊ะเห)
 - อำเภอเยี้ยง (1 ตำบล ได้แก่ ละหาร)
 - อำเภอเวียง (1 ตำบล ได้แก่ โล๊ะจูด)
 - อำเภอสุไหง-โกลก (1 ตำบล ได้แก่ สุไหง-โกลก)
 - ตั้งอยู่ใกล้รัฐกลันตัน ประเทศไทยมาเลเซีย

พื้นที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง มีขอบเขตคืนดีกับประเทศไทยเพื่อนบ้านดังนี้

1. ประเทศไทยเมียนมา ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก และกาญจนบุรี
2. สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย
3. ประเทศไทย กัมพูชา ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว และตราด
4. ประเทศไทยมาเลเซีย ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา และนราธิวาส

มุกด้าหาร หนองคาย และนครพนม

การสนับสนุนจากภาครัฐ

กิจการที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น มาตรการสนับสนุนด้านภาษี และการอำนวยความสะดวกของหน่วยงานเป็นต้น นอกจากนี้ หากเป็นประเภทกิจการที่อยู่ในกลุ่มกิจการเป้าหมาย เจ้าของกิจการก็จะได้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอกรเพิ่มเติม เช่น มาตรการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) และมาตรการของกระทรวงการคลัง เป็นต้น

หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาการเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษคือ 1) เป็นกิจการที่ใช้แรงงานสูง 2) เป็นกิจการที่ใช้วัตถุคิดจากผลผลิตการเกษตรหรือวัตถุคิดจากพื้นที่หรือประเทศเพื่อนบ้าน 3) ไม่ใช่อุตสาหกรรมหนัก และ 4) ไม่ใช่กิจการที่มีแนวโน้มจะก่อผลกระทบ

สำหรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนของ BOI นั้น จะให้ตามประเภทของกิจการ โดยกิจการจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจการทั่วไป (ตามบัญชีประเภทของ BOI)

2. กิจการเป้าหมาย (13 กลุ่มอุตสาหกรรม)

โดยมาตรการส่งเสริมการลงทุนของทั้ง 2 กลุ่ม แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มาตรการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI จำแนกตามประเภทกิจการ

กิจการทั่วไปตามบัญชีประเภทของ BOI	กิจการเป้าหมาย 13 อุตสาหกรรม
ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ปกติ 3 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 8 ปี	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 8 ปี (จำกัดวงเงินไม่เกินร้อยละ 100)
หากเป็นกิจการในกลุ่ม A1 หรือ A2 ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปีอยู่แล้ว ให้ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลร้อยละ 50 เพิ่มอีก 5 ปี	ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 !เพิ่มอีก 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> - หักค่าน้ำส่าง ไฟฟ้า ประปา 2 เท่า เป็นระยะเวลา 10 ปี - หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกได้ร้อยละ 25 ของเงินลงทุน นอกเหนือจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ - ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร - ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุคิดที่ใช้ผลิตเพื่อส่งออก - อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝืน - สิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษีอกร เช่น การถือครองที่ดิน การนำเข้าสิ่งของต่างด้าวมาทำงาน เป็นต้น 	เหมือนกัน

หมายเหตุ: กิจการในกลุ่ม A1 คือ อุตสาหกรรมฐานความรู้ เน้นการออกแบบ ทำ R&D เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น กิจการนิคม หรือเขตอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี กิจการเทคโนโลยีชีวภาพ และกิจการออกแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น กิจการในกลุ่ม A2 คือ กิจการโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาประเทศ กิจการที่ใช้เทคโนโลยีสูง อุตสาหกรรมพื้นฐานสำคัญที่มีการลงทุนในประเทศน้อยหรือยังไม่มีการลงทุน เช่น กิจการผลิตเส้นใยที่มีคุณสมบัติพิเศษ กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และกิจการขนส่งสินค้าทางรางและกิจการขนส่งทางเรือ เป็นต้น

กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น มีด้วยกัน 7 หมวด 13 กลุ่ม อุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง มีการสนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ โดยรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลุ่มกิจการเป้าหมายที่ให้การส่งเสริมในแต่ละพื้นที่

	ภาค	เชียงราย	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน	เชียงราย	เชียงใหม่	เชียงใหม่	เชียงใหม่	เชียงใหม่	เชียงใหม่	เชียงใหม่
1. กลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ใช้ศักยภาพอย่างสูง
2. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตผลภัณฑ์เซรามิกส์	x							x	x		ภายใต้มาตรการส่งเสริมการ
3. กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องอุปโภคบริโภค เช่น เครื่องนอน ผ้าห่ม ฯลฯ	x	x			x	x	x	x	x		ส่งเสริมการลงทุนในจังหวัด
4. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน	x	x			x	x		x	x		ขยายแคนทรัคให้โดยให้เงื่อนไข
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	x	x				x		x	x		ตามนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ
6. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือแพทย์	x	x				x		x	x		
7. กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน	x	x						x	x		
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	x	x		x				x	x		
9. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก	x	x				x		x	x		
10. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยา	x	x				x		x	x		
11. กลุ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
12. กลุ่มนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
13. กลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	

นอกจากนี้ ยังมีกิจการเป็นอย่างมากที่ได้รับการประกาศเพิ่มเติบโตในภายหลังอีก 10 ประเภท ดังนี้

1. กิจการอบพืชและไชโภ
2. กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร
3. กิจการผลิตโครงสร้างโลหะสำหรับงานก่อสร้างหรืองานอุตสาหกรรม
4. กิจการผลิตสิ่งพิมพ์ทั่วไป
5. กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์
6. กิจการผลิตวัสดุก่อสร้างและกิจการผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรง สำหรับงานสาธารณูปโภค (ยกเว้นการผลิตกระเบื้องมุงหลังคา เซรามิกส์ และการผลิตกระเบื้องปูพื้นหรือผนัง)
7. กิจการผลิตสิ่งประดับสำหรับประทินร่างกาย เช่น สนับยาระ pem ยาสีฟัน
8. กิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับสินค้าอุปโภค เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติก
9. กิจการผลิตสิ่งของจากเยื่อหรือกระดาษ เช่น กล่องกระดาษ
10. กิจการพัฒนาอาคารสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม และ/หรือคลังสินค้า

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ค่าตัวทวีวิจารณ์ปัจจัย การผลิตและผลผลิต ขนาด 26×26 (26 สาขาวิชาการผลิต)

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าตัวทวีของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตระหว่างปี พ.ศ. 2548 และ 2553

ตารางที่ 4 ค่าตัวทวีของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตระหว่างปี พ.ศ. 2548 และ 2553

สาขาวิชาการผลิต	2553	2548	$\Delta(2553-2548)$
1	1.6864	1.3649	0.3215
2	2.3961	2.0644	0.3317
3	1.5628	1.3105	0.2523
4	2.2505	1.6588	0.5917
5	1.8333	1.4293	0.404
6	2.5946	2.0681	0.5265
7	2.0501	1.5152	0.5349

สาขาวิชาผลิต	2553	2548	$\Delta(2553-2548)$
8	2.7787	1.9915	0.7872
9	2.6535	1.5325	1.121
10	2.606	1.5438	1.0621
11	2.5188	1.0978	1.421
12	2.7136	1.8938	0.8198
13	2.5892	1.7699	0.8193
14	3.0948	1.7213	1.3735
15	3.1301	1.3709	1.7592
16	3.268	1.4518	1.8162
17	2.8735	1.55	1.3235
18	2.3647	1.7108	0.6539
19	2.9454	1.8745	1.0708
20	1.4478	1.3035	0.1442
21	2.4409	1.9102	0.5308
22	2.5241	1.7598	0.7643
23	1.6412	1.446	0.1951
24	1.397	1.2168	0.1801
25	1.8515	1.447	0.4045
26	2.7255	2.2284	0.4971

จากตารางที่ 4 ทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นว่า สาขาวิชาผลิตได้ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมากที่สุด หากมีการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final demand) โดยสาขาวิชาผลิตที่มีค่าตัวที่สูงย่อมหมายถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมที่สูงหากมีการเพิ่มขึ้นของการผลิต

ตารางที่ 5 แสดงกลุ่มกิจการเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและค่าตัวที่

ตารางที่ 5 ค่าตัวทวีของกลุ่มกิจการเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปี 2553

กลุ่มกิจการเป้าหมาย	สาขาของตราง บัญการผลิตและ ผลผลิต	ค่าตัวทวี
1. กลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง	001	1.6864
	002	2.3961
	003	1.5628
	004	2.2505
2. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์	013	2.5892
3. กลุ่มอุตสาหกรรมถังท่อ เครื่องผุงห่ม และเครื่องหนัง	008	2.7787
4. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน	017	2.8735
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	017	2.8735
6. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือแพทย์	017	2.8735
7. กลุ่มอุตสาหกรรมyanยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน	016	3.2680
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	016	3.2680
9. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก	012	2.7136
10. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยา	010	2.6060
11. กลุ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์	022	2.5241
12. กลุ่มนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม	019	2.9454
13. กลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว	021	2.4409

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าตัวทวีเท่ากับ 2.6031 ซึ่งหมายถึง การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ เท่ากับ 1 จะช่วยสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจเท่ากับ 2.6031 โดยกลุ่มกิจการเป้าหมายที่มีค่าตัวทวีสูง ซึ่งหมายถึงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมมากสูง ได้แก่ 1) กลุ่มอุตสาหกรรมyanยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน และ 2) กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาเป็นกลุ่มนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมซึ่งหมายถึงกลุ่มก่อสร้าง ขณะที่กลุ่มที่มีค่าตัวทวีน้อยคือกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะการผลิตและแปรรูปชั้นพืชต่างๆ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีความไม่สอดคล้องกันทั้งหมดระหว่างสาขาวิชาการผลิตจากตารางปัจจัย การผลิตและผลผลิต และการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุน ทำให้ค่าตัวทวีของบางกลุ่มไม่สามารถสะท้อนผลกระทบทางเศรษฐกิจ ได้มากนัก เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ ที่กลุ่มผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (013) มีผลิตภัณฑ์จำพวกแก้ว กระจกนิรภัย และอิฐ รวมอยู่ด้วย ขณะที่กลุ่ม อุตสาหกรรมอื่นๆ (017) เป็นกลุ่มที่ใหญ่ มีอุตสาหกรรมจำนวนมากถูกจัดไว้ในกลุ่มนี้ เช่น เครื่องหนัง เครื่องเรือน อัญมณี และนาฬิกา เป็นต้น ดังนั้น การตีความหมายจากค่าตัวทวีอาจต้องมีความระมัดระวัง

สรุปและอภิปรายผล

"นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ" มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยมีการพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อสนับสนุนการเขื่อมโยง ตลาดลินคำและบริการของไทยในตลาดอาเซียน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่สำคัญของอาเซียนที่ว่า "ตลาดและ ฐานการผลิตเดียวของอาเซียน"

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือ พื้นที่ที่กันพ. กำหนดให้ได้รับการสนับสนุนการลงทุน โดย ได้รับสิทธิประโยชน์เป็นกรณีพิเศษสำหรับกิจการที่รัฐให้การสนับสนุน ทั้งทางด้านการอำนวยความสะดวก สะดวกด้านการลงทุนผ่านศูนย์บริการเบ็ดเสร็จเพื่อการลงทุน (One Stop Service: OSS) มาตรการด้าน ภาษี มาตรการด้านการเงิน การบริหารแรงงานแบบไปแลกกลับ รวมถึงการจัดสรรพื้นที่ให้เช่า ทั้งนี้ รัฐบาลจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค

ในเบื้องต้น พบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยล้วนเป็นจุดเชื่อมโยงของระเบียงเศรษฐกิจอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region Economic Corridor) ด้วยกันทั้งสิ้น ประกอบไป ด้วยแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ที่เชื่อมระหว่างเขต เศรษฐกิจพิเศษเชียงราย สงขลา และราชบุรี รวมไปถึงแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ซึ่งเชื่อมระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษตากและมุกดาหาร รวมถึง แนวระเบียงเศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตอนใต้ (Sub-Coastal Economic Corridor) ซึ่งการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ พิเศษของไทยถือเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่จะช่วยยกระดับให้ไทยเป็นประเทศสู่อาเซียน ได้อย่างแท้จริงใน อนาคต

ในเบื้องต้น สิทธิประโยชน์ แบ่งเป็นสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจาก BOI กรณีที่เป็นกิจการเป้าหมาย และตั้งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และมาตรการสนับสนุนอื่นๆ สำหรับสิทธิประโยชน์จาก BOI นั้น ประกอบไปด้วย การยกเว้นภาษีเงินได้ นิติบุคคล การลดหย่อนภาษีเงินได้ นิติบุคคลสำหรับกำไรที่ ได้จากการลงทุน (นับจากวันถัดจากวันลงทุน) การหักค่าขนส่ง ไฟฟ้า และประปา การหักเงินลงทุนในการติดตั้งหรืออั่งสิ่งที่สร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นอาคารขนาดเล็ก

สำหรับเครื่องจักร การยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อส่งออก การอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าว และสิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่มิใช่ภาษีอากร หรือหากเป็นกิจการอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจาก BOI กรมสรรพากรก็มีนโยบายลดหย่อนภาษีเงินได้ในดิบคุณเช่นกัน แต่ สิทธิประโยชน์อื่นๆ จะน้อยกว่ากิจการเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีมาตรการทางการเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากการคลุกคลง เช่น การยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักร การยกเว้นอากรนำเข้าวัตถุดิบที่นำมาผลิตเพื่อส่งออก การยกเว้นอากรอากรอากร และการยกเว้นอากรการจำกัดหรือทำลายวัสดุ เป็นต้น

สำหรับมาตรการด้านสิทธิประโยชน์ของกนอ. นั้น ประกอบไปด้วยสิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษี เช่น การอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนิคมอุตสาหกรรม การอนุญาตให้นำคนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ คู่สมรส และบุคคลซึ่งอยู่ในอุปาระเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีสิทธิประโยชน์สำหรับแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วย อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานแบบไป-กลับ ไม่เกิน 7 วัน มีการฝึกอบรมแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว

นอกจากนี้ ยังมีนโยบายเกี่ยวกับอัตราค่าเช่าที่ดินในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยในปัจจุบันได้กำหนดอัตราค่าเช่าและค่าธรรมเนียมแล้ว โดยค่าเช่าจะปรับขึ้นร้อยละ 15 ทุก 5 ปี ค่าธรรมเนียมเป็นอัตราขั้นต่ำของแต่ละพื้นที่ ระยะเวลาการเช่าคือ 50 ปี และสามารถต่อสัญญาได้

ผลกระทบทางเศรษฐกิจในการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final demand) จะแตกต่างกันไปในแต่ละสาขาวิชาการผลิต ในปัจจุบันนี้ พนวิสาขาวิชาการผลิตที่ส่งผลดีที่สุดต่อเศรษฐกิจโดยรวม (Total impact) มากที่สุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย 1) เครื่องจักรกล (สาขา 016) 2) ผลิตภัณฑ์จากโลหะ (สาขา 015) 3) โลหะ (สาขา 014) 4) การก่อสร้าง (สาขา 017) และ 5) ศินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น เครื่องหนัง และเฟอร์นิเจอร์ (สาขา 019) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายแล้วนั้น พบว่า นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจไทยในภาพรวมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีการสนับสนุนทั้งใน 5 สาขาวิชาที่ส่งผลหลักต่อระบบเศรษฐกิจ

สำหรับสาขาวิชาการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตของระบบเศรษฐกิจน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นสาขาวิชาที่น่าลงทุนน้อยที่สุด ประกอบด้วย 1) อสังหาริมทรัพย์ (สาขา 024) 2) การค้าส่งค้าปลีก (สาขา 020) 3) ป้าไน้ (สาขา 003) 4) การธนาคารและการประกันภัย (สาขา 023) และ 5) ธัญพืช (สาขา 001) ทั้งนี้ พบว่ากกลุ่มอุตสาหกรรมธัญพืชถือว่าบังคับมีการให้การสนับสนุนอยู่บ้างจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการคัดคุณภาพ บรรจุ และเก็บรักษាពืช ผัก ผลไม้ หรือดอกไม้

การศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดหลายประการซึ่งส่งผลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการอ้างอิงผลการศึกษาในอนาคต โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ นโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ออกมาใหม่ จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างนโยบายอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกิจการอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ต้องการสนับสนุน กฏระเบียบทางค้านแรงงานต่างด้าว มาตรการ

ทางด้านการเงิน รวมถึงการเพิ่มพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละจังหวัด ซึ่งทำให้เป็นการยกที่จะรวบรวมรายละเอียดของนโยบายให้ได้มากที่สุด เนื่องจากนโยบายยังไม่สมบูรณ์ นอกจากนั้น การศึกษาไม่ได้พิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อแรงงาน ผู้ออาศัย หรือวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตและการตัดสินใจในอนาคต ทั้งนี้ แม้การศึกษาจะแสดงผลกระทบทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของไทยเป็นของปี พ.ศ. 2553 ซึ่งอาจเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเก่า ส่งผลให้การระบุสาขาวิชาการผลิตที่น่าลงทุนหรือชลอกการลงทุนอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนั้น การศึกษาระรังส์ต่อไปควรเพิ่มการวิเคราะห์เชิงลึกถึงผลกระทบของประกาศ กนพ. 1/2558 และ กนพ. 2/2558 ในการอื้อต่อการพัฒนา และส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงข้อจำกัดต่างๆ ของกฎหมายในทางปฏิบัติ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือสถาบันพิเศษเพื่อดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะ ในปัจจุบัน ความรับผิดชอบจะแบ่งแยกกันตามประเด็นหรือสิทธิประโยชน์ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะอำนวยความสะดวกทางด้านภาษีเงินได้ นิติบุคคลเท่านั้น แต่เมื่อต้องการติดต่อสอบถามเกี่ยวกับประเด็นการเร่าที่ดิน นักลงทุนจะต้องไปติดต่อที่การนิคมแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมองว่า ในทางปฏิบัติแล้วนั้นยังสร้างความยุ่งยากให้กับนักลงทุนจากต่างชาติพอสมควร จึงเห็นสมควรจัดตั้งสถาบันที่ดูแลและรับผิดชอบเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณาเบริญเทียบสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตในกิจการเป้าหมาย กับกิจการทั่วไปแล้วพบว่าสิทธิประโยชน์มีความใกล้เคียงกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและการลดหย่อนภาษีเพิ่มเติม ทำให้เอกชนมองเห็นว่าไม่คุ้มที่จะเปลี่ยนประเทศหรือสินค้า หรือออกไปจัดตั้งโรงงานที่ชายแดนเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเดิม ดังนั้น หากรัฐต้องการดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รัฐควรให้สิทธิประโยชน์ที่มากกว่านโยบายส่งเสริมการลงทุนแบบทั่วไปที่ได้รับอยู่แล้วจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งไม่ได้กำหนดว่าจะต้องตั้งโรงงานในพื้นที่ใด

นอกจากนี้ มีการระบุอย่างชัดเจนว่ากิจการเป้าหมายตามที่กนพ. กำหนดนั้นจะต้องเป็นกิจการที่ใช้แรงงานสูง อย่างไรก็ตาม ลักษณะของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor-intensive industries) มีความไม่สอดคล้องกับรูปแบบและทิศทางของนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศ Newly Industrialized Economies (NIEs) ที่มุ่งสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนเข้มข้น (Capital-intensive industries) มากกว่าใช้แรงงานเข้มข้น นอกจากนี้ หลักการใช้แรงงานจำนวนมากยังขัดแย้งกับหลักการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ต้องการให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้น รัฐจึงควรพิจารณา

เปลี่ยนแปลงหลักการพื้นฐานของเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยที่สนับสนุนการใช้แรงงานจำนวนมาก เป็นการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ทั้งนี้ จากรายละเอียดของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำหนดให้เอกชนที่ต้องการเข้าที่ดินจะต้องทำสัญญาเช่าบ้านต่ออายุ 50 ปี แต่สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีที่ให้นั้นมีระยะเวลาสูงสุดเพียงแค่ 8 ปี เท่านั้น ดังนั้น แรงจูงใจหรือสิทธิประโยชน์ที่ให้อำนวยเกินไปที่จะจูงใจให้เอกชนหรือบริษัทข้ามชาติ จะต้องไปเปิดโรงงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ยกเลิกการสนับสนุนการลงทุนในรูปแบบของ Area-based ไปแล้ว จึงทำให้สามารถตั้งโรงงานที่ได้ในประเทศไทยได้ แต่จะต้องเป็นประเภทกิจการที่กำหนด ดังนั้น รัฐจึงควรทบทวนสิทธิประโยชน์อื่นๆ นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี โดยเฉพาะระยะเวลาตั้งแต่ปีที่ 9 ถึงปีที่ 50 ตลอดระยะเวลาเช่าที่ดิน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเอกชนมากยิ่งขึ้นในการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2558ก). ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 เรื่องกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2558ข). ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เรื่องกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2.

คณะกรรมการฯ ความสูงแห่งชาติ. (2557). คำสั่งคณะกรรมการฯ ความสูงแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). อนาคตก้าวไกกลดด้วยคลัสเตอร์. ค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2560, จาก http://chonburi.boi.go.th/public/upload/center_4/file/BOI-brochure-cluster%20area-TH-20151116.pdf.

Aggarwal, A. (2007). **Impact of special economic zones on employment, poverty, and human development**. Working paper no. 194. New Delhi: Indian Council for Research on International Economic Relations.

Bontempi, M. E., & Prodi, G. (2009). Entry strategies into China: The choice between joint ventures and wholly foreign-owned enterprises: An application to the Italian manufacturing sector. **International Review of Economics and Finance**, 18(1), 11-19.

Farole, T. (2011). **Special economic zones in Africa: Comparing performance and learning from global experience**. Washington, DC: World Bank.

Ge, W. (1999). Special economic zones and the opening of Chinese economy: Some lessons for economic liberalization. **World Development**, 27(7), 1267-1285.

Gleason, K. C., Lee, C. I., & Mathur, I. (2002). Dimensions of international expansions by US firms to China: Wealth effects, mode selection, and firm-specific factors. **International Review of Economics and Finance**, 11(2), 139-154.

Zeng, D. Z. (2015). **Global experiences with special economic zones - With a focus on China and Africa**. Washington, DC: World Bank.